

TÝDEN ROVNOCENNOSTI TVÁŘÍ V NAŠÍ ŠKOLE

Naše škola se letos zapojila podruhé do aktivit souvisejících s Mezinárodním týdnem rovnocennosti tváří. Jsme malá škola rodinného typu, dá se říct, že se můžeme nazývat i školou inkluzivní, takže téma různorodosti nás provází stále a není pro naše žáky nové, přesto považujeme za užitečné si toto téma připomínat.

V rámci týdne proběhl malý projekt v každé z našich pěti tříd. Obecně lze říct, že čím starší žáci, tím více času jsme potřebovali na rozvinutí a prodiskutování daného tématu.

S prvňáčky jsme si v rámci školní družiny pustili nejdříve pořad na ČT Edu – Odlišnosti mezi lidmi, který se zabývá tím, že každý z nás se něčím odlišuje od ostatních, čímž je jedinečný a neznámá to, že je proto horší nebo lepší. Myslím, že pořad byl adekvátní věku, jak obsahem, tak délkou. Děti reagovaly na závěrečné otázky se zájmem a doplňovaly další příklady a zkušenosti z vlastního života. Pak jsme si ještě přečetli knihu Strakáč a Tioni, která pojednává o tom, že na jinakosti není vůbec nic špatného. Chlapec z knihy má vitiligo a příběh zachycuje jeho trampoty s touto vzhledovou odlišností. Prvňáčkům se kniha moc líbila, zejména její výtvarná stránka.

Ve druhé až páté třídě jsem program zahájila čtením knihy Strakáč a Tioni (v páté třídě četli žáci sami), kdy jsme hodně diskutovali nad tím, že i když kniha má dobrý konec, realita, kterou děti denně zažívají, je jiná. Formou brainstormingu jsme se zamýšleli nad důvody, proč se „TI ONI“ mají potřebu chovat ke svým odlišným spolužákům/kamarádům jinak a zjistili jsme, že hraje roli např. touha zapadnout nebo pocit, že jsem lepší než druzí, případně obava, že „se nakazím“. V souvislosti s tím si děti opět mohly prohlédnout fotografie lidí s nejrůznějšími odlišnostmi, živě se o ně zajímaly a měly mnoho doplňujících otázek. Kniha krásně také reflektuje téma toho, jaké strategie mohou volit děti s odlišností, aby se posměchu a odmítnutí vyhnuly – ať už je to různá forma maskování nebo naopak kreativní využití odlišnosti, až po snahu „oplácet druhým stejnou mincí“. I tady jsme si povídali o tom, jaké strategie jsou účinné/vhodné a jaké méně, nebo jaké jsou úplně nefunkční až škodlivé. Hlavní hrdina knihy v jedné chvíli zjistí, že nemá vůbec žádné kamarády, zde byl zase prostor pro to, připomenout si, za kým mohou v takové situaci přijít, komu se svěřit, jak situaci řešit...

Ve druhé půlce programu jsem zařadila aktivitu Nemuchlejme se navzájem. Pozměnila jsem jen to, že místo obrázku jedné postavy jsem cíleně použila obrázek dívky a chlapce. Zajímalo mě, zda budou nějaké rozdíly v tom, jak děti hodnotí zástupce různých pohlaví. Aktivita je založená na prožitku toho, co s námi (naší duší, sebevědomím, sebehodnocením...) udělá to, když někdo na nás slovně útočí, hodnotí negativně náš vzhled, nadává nám apod. Bylo jasné, že děti hned pochopily, co chtějí „pomačkané postavičky říci“. Dávaly samy příklady toho, jak na ně někdy působily nadávky, negativní hodnocení a zlá slova. Téměř každý si to někdy prožil... Zamýšleli jsme se společně také nad tím, zda naše následné kladné hodnocení nebo omluva mohou napravit již jednou vyřčená slova. Zjistili jsme, že je to velmi těžké, či snad přímo nemožné a shodli jsme se, že proto je tak důležité přemýšlet nad tím, co „vypouštíme z pusy“. Nakonec jsem seznámila také děti s

pojmem Body Shaming a vysvětlila jim, že jde o druh šikany, kdy se někdo vysmívá druhému kvůli jeho vzhledu.

Co říci závěrem. V rámci programu se třídy lišily, nelze říct, že všude měl stejný efekt. Ale dovolím si doufat, že základní myšlenku pochopily všechny děti. Někde jsme program zvládli za necelou hodinu, děti byly věcnější a nebraly téma tak vážně. Jinde bychom času potřebovali daleko více, protože se v rámci povídání otevřela další témata, o kterých děti chtěly diskutovat, nebály se projevovat emoce a „jít s kůží na trh“. V páté třídě například volba postavy chlapce i dívky vedla ke zjištění, že je zřejmě daleko obvyklejší, jednodušší a vžitější negativně hodnotit vzhled dívek. Tam si děti doslova „nebraly servítky“, zatímco u hodnocení chlapců padaly věty jako „máš moc velké oči“. Přišlo mi důležité se nad tím zastavit a prodiskutovat důvod, proč to tak je, a zabrousit na téma stereotypů, které se předávají z generace na generaci. Hodnotit negativně vzhled dívky připadalo chlapcům zkrátka normální. Nejhezčí zpětnou vazbu na program projevila jedna žákyně 4. třídy, když druhý den přišla pomalovaná bílými skvrnami na podporu lidí s vitiligem. Tleskám 😊.

Kateřina Šimerová, sociální pedagog